

Procedure van gerechtelijke reorganisatie 'Covid-versie': een echte doorbraak?

C. Wauthier, juridisch medewerkster (april 2021)

Het moratorium op de faillissementen liep op 31 januari 2021 af. De coronaviruscrisis blijft echter voor veel bedrijven aanzienlijke financiële problemen opleveren. De wet van 21 maart 2021¹ brengt wijzigingen aan in de procedure van gerechtelijke reorganisatie (PGR). Deze wet heeft met name tot doel de procedure tot 30 juni 2021 te 'vereenvoudigen'.

Ter herinnering: de PGR² biedt een bedrijf dat in financiële moeilijkheden verkeert, de mogelijkheid om met zijn schuldeisers over een afbetalingsplan te onderhandelen, terwijl het, onder toezicht van de rechter, alle of een deel van zijn beroepsactiviteiten behoudt en kan voortzetten door het toekennen van een opschorting (van 1 maand tot 18 maanden maximum).

Om hiervoor in aanmerking te komen, moet de schuldenaar:

- een onderneming zijn;
- onmiddellijk of op korte termijn bedreigd zijn;
- kansen hebben op herstel van het financieel evenwicht en de continuïteit.

Dit artikel is bedoeld om de wijzigingen te overlopen die deze nieuwe wet in de PGR aanbrengt. In eerste instantie kaarten we de maatregelen aan die al van kracht zijn om op de gezondheidscrisis in te spelen. In tweede instantie bespreken we de toekomstige wijzigingen.

1. Aanpassingsmaatregelen aan Covid

Sinds 26 maart 2021 zijn er drie maatregelen van kracht.

Maatregelen	In het kort	Looptijden
Versoepeling van de toelatingsvoorwaarden	- Mogelijkheid om een verzoek tot het openen van een PGR in te dienen zonder 'boekhoudkundige' stukken - Mogelijkheid om ze tijdens de procedure in te dienen - Mogelijkheid tot opeenvolgende PGR's	30 juni 2021 (onder voorbehoud van verlenging)
Vorbereidende 'vertrouwelijke' fase	- Voorkeur geven aan het onderhandelen van akkoorden - Geen publicatie in het Belgisch Staatsblad - Aanstelling van een gerechtsmandataris	30 juni 2021 (onder voorbehoud van verlenging)
Uitbreiding van de fiscale vrijstelling tot minnelijke akkoorden	- Opschorting van betaling - Kwijtschelding van fiscale schulden	Geen looptijd

¹ [Wet van 21 maart 2021 tot wijziging van boek XX van het Wetboek van economisch recht en het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 \(MB 26/03/2021, p. 28193\)](#)

² [Zie boek XX: Insolventie van ondernemingen - Titel 5: Gerechtelijke reorganisatie](#)

1.1. Tijdelijke versoepeling van de toelatingsvoorwaarden³

Om het openen van een PGR aan te vragen, moet de schuldenaar een verzoekschrift indienen:

- ofwel online via *RegSol*⁴;
- ofwel op 'papier' bij de griffie van de ondernemingsrechtbank van de plaats waar de maatschappelijke zetel of de hoofdzetel van de onderneming is gevestigd, als de schuldenaar geen advocaat heeft.

Hij moet bij zijn verzoekschrift een lijst met stukken voegen.⁵ Als het verzoekschrift onvolledig is, is de aanvraag niet ontvankelijk.

De nieuwe wet versoepelt deze formaliteit om de PGR toegankelijker te maken. Een schuldenaar kan een verzoekschrift indienen zonder de 'boekhoudkundige' stukken bij te voegen.⁶ De ontbrekende stukken of, in voorkomend geval, een nota die verantwoordt waarom hij ze niet kan voorleggen, kunnen tot 2 dagen voor de hoorzitting op *RegSol* worden ingediend.

Een schuldenaar kan bovendien meerdere opeenvolgende PGR's aanvragen en verkrijgen.⁷ Tot nu toe moest hij een termijn van 3 jaar tussen twee procedures in acht nemen.

1.2. Vorbereidende 'vertrouwelijke' fase⁸

Er wordt tijdelijk een nieuwe fase ingevoerd. Die is bedoeld om de schuldenaar de mogelijkheid te bieden om *"(...) te komen tot een verkorte procedure voor gerechtelijke reorganisatie onder de vorm van een minnelijk of collectief akkoord dat op korte termijn leidt tot de homologatie van het herstelplan."*⁹ Deze nieuwe fase wordt niet in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd en vindt voor de openbare PGR plaats.

Deze nieuwe voorbereidende fase verloopt als volgt:

- Op vraag van de schuldenaar stelt de voorzitter van de ondernemingsrechtbank een gerechtsmandataris aan. De schuldenaar moet bij zijn verzoekschrift een uiteenzetting van de gebeurtenissen voegen waarop zijn verzoek is gegrond, een elektronisch adres en de twee recentste jaarrekeningen van de onderneming of aangiftes in de personenbelasting. De gerechtsmandataris neemt deel aan de onderhandeling over een minnelijk akkoord¹⁰ of een collectief akkoord¹¹ en houdt de schuldeisers op de hoogte.
- Zodra het verzoekschrift is ingediend, stelt de voorzitter van de ondernemingsrechtbank een gedelegeerd rechter aan.¹² De gerechtsmandataris brengt verslag uit aan de gedelegeerd

³ Artikel XX.41 WER

⁴ [RegSol = Centraal Register Solvabiliteit](#)

⁵ Artikel XX.41, §2, WER

⁶ Namelijk een boekhoudkundige staat die maximum 3 maanden oud is, opgesteld door een beoefenaar van een cijferberoep, een voorlopige begroting opgesteld door een beoefenaar van een cijferberoep, een lijst van schuldeisers in de opschorting, een toelichting van de maatregelen en voorstellen die worden overwogen om de onderneming te 'redden' en het bewijs dat de werknemers of hun vertegenwoordigers werden ingelicht en geraadpleegd.

⁷ Artikel XX.45, §5, WER

⁸ Artikel XX.39/1 WER

⁹ [Parl. St. nr. 55-1337.004, Kamer van volksvertegenwoordigers, 2019-2020, p. 9](#)

¹⁰ De procedure van het minnelijk akkoord is bedoeld om een akkoord te sluiten tussen de schuldenaar en al zijn schuldeisers of met ten minste twee van hen met het oog op de gezondmaking van de financiële toestand of de reorganisatie van zijn onderneming.

¹¹ De procedure van het collectief akkoord is bedoeld om de schuldenaar de mogelijkheid te bieden om een akkoord van de schuldeisers over een reorganisatieplan te verkrijgen.

¹² De gedelegeerd rechter is ofwel een rechter in de rechtbank (de voorzitter uitgezonderd) of een rechter in ondernemingszaken. De rechter in ondernemingszaken is een lekenrechter die naast de beroepsrechter zetelt. Hij komt uit het zaken- en ondernemingsleven, waar hij zijn professionele activiteiten uitoefent.

rechter die het verloop van de procedure volgt. Die laatste houdt de voorzitter van de ondernemingsrechtbank op de hoogte van de evolutie van de toestand van de schuldenaar.

- De mandataris kan de rechtbank vragen om de schuldenaar voorwaarden en termijnen toe te staan of om de lopende procedures van tenuitvoerlegging op te schorten. Deze maatregelen mogen niet langer dan maximum 4 maanden van kracht blijven.
- Bij een minnelijk akkoord: op vraag van de mandataris neemt de voorzitter akte van het akkoord in een gemotiveerde beschikking en maakt het dossier over aan de rechtbank om een PGR te openen. Het minnelijk akkoord wordt uiterlijk 1 maand na het openen van de PGR gehomologeerd.
- Bij een collectief akkoord: op vraag van de mandataris die het plan bij zijn verzoekschrift voegt, maakt de voorzitter het dossier over aan de rechtbank om een PGR te openen, indien het reorganisatieplan aannemelijk is. Uiterlijk 3 maanden na het openen van de PGR wordt over het plan gestemd.
- Eenmaal het dossier aan de rechtbank is overgemaakt, geniet de schuldenaar van opschorting.¹³ Dit wil zeggen dat de middelen van tenuitvoerlegging worden geschorst en dat hij niet langer failliet kan worden verklaard of dat de onderneming niet gerechtelijk kan worden ontbonden.

1.3. Uitbreiding van de fiscale vrijstelling tot afgesloten en gehomologeerde minnelijke akkoorden na tussenkomst van een ondernemingsbemiddelaar

In de onderhandelde akkoorden met de schuldeisers kan een kwijtschelding van de schulden van de onderneming opgenomen zijn. Er was al in een fiscale vrijstelling voorzien voor de toegestane kwijtscheldingen van schulden bij een PGR door collectief akkoord. Dit fiscaal voordeel wordt voortaan ook toegekend bij een PGR door minnelijk akkoord.

2. Toekomstige aanpassingen van de procedure

Er zijn nog drie andere aanpassingen gepland:

- de verlenging van de termijnen om de problemen van de schuldenaar te onderzoeken;
- de registratie van het verslag op *RegSol*;
- elektronisch stemmen.

2.1. De verlenging van de termijnen om de problemen van de schuldenaar te onderzoeken¹⁴

Elke ondernemingsrechtbank heeft een kamer voor ondernemingen in moeilijkheden.¹⁵ Haar taak is het volgen van de evolutie van de schuldenaren in moeilijkheden om de continuïteit van hun activiteiten te vrijwaren en de bescherming van de rechten van de schuldeisers te verzekeren. Ze wint informatie in via een vragenlijst die ze naar de onderneming stuurt. Ze onderzoekt de toestand zelf of vertrouwt het onderzoek aan een rechter verslaggever toe.¹⁶

¹³ De opschorting is het moratorium dat de rechtbank aan de schuldenaar toestaat met het oog op het bewerkstelligen van een gerechtelijk reorganisatie door minnelijk akkoord, collectief akkoord of overdracht onder gerechtelijk gezag.

¹⁴ Artikelen XX.25 tot XX.29 WER

¹⁵ https://justice.belgium.be/sites/default/files/onderneming_in_moeilijkheden_nl.pdf

¹⁶ De rechter verslaggever is een rechter in de rechtbank (uitgezonderd de voorzitter) of een rechter in ondernemingszaken.

Met ingang van 1 januari 2023 worden de onderzoekstermijnen verlengd:

	Voor 01/01/2023	Vanaf 01/01/2023
Maximumtermijn van het onderzoek door de rechter verslaggever na zijn aanstelling	4 maanden	8 maanden
Maximumtermijn bij verlenging van de opdracht van de rechter verslaggever	4 maanden	10 maanden
Maximumtermijn van het onderzoek door de kamer voor ondernemingen in moeilijkheden	8 maanden	18 maanden

2.2. Procedureregels

Vanaf 1 januari 2023 moeten de rechter-commissaris¹⁷ en de gedelegeerd rechter hun schriftelijk verslag uiterlijk 2 dagen voor de voor het verslag vastgestelde uiterste indieningsdatum op *RegSol* registreren.¹⁸

Deze mogelijkheid wordt opgenomen bij een elektronische procedure. In de regel stellen de rechter-commissaris en de gedelegeerde rechter hun verslag persoonlijk voor.

2.3. Elektronisch stemmen¹⁹

Het ontwerp van een plan voor collectief akkoord moet ter stemming aan de schuldeisers worden voorgelegd. Om te worden gehomologeerd, moet het plan met een dubbele meerderheid worden goedgekeurd. De stemmende schuldeisers moeten de meerderheid in aantal vertegenwoordigen en hun vorderingen moeten het merendeel van de schuldenlast bereiken (verschuldigde bedragen in hoofdsom).

Momenteel stemmen de op de hoorzitting aanwezige schuldeisers over het plan. Vanaf 1 januari 2023 zullen ze dit ook elektronisch kunnen doen, volgens de voorwaarden bepaald door de gedelegeerd rechter.

Bij een elektronische procedure moet de schuldeiser zijn opmerkingen voor het begin van de hoorzitting op *RegSol* registreren.

3. Welke impact zullen deze wijzigingen hebben?

Nu het moratorium op faillissementen is afgelopen en de Covid-19-pandemie aanhoudt, werden wijzigingen in de insolventieprocedure voor ondernemingen aangekondigd en verwacht door ondernemingen in moeilijkheden. Deze wijzigingen waren noodzakelijk. Het gevaar bestaat

¹⁷ De rechter-commissaris is ofwel een rechter in de ondernemingsrechtbank (uitgezonderd de voorzitter) of een rechter in ondernemingszaken. Zijn opdracht bestaat in het uitoefenen van algemeen toezicht op de beheers- en vereffeningsoperaties van het faillissement. Daarnaast komt hij in verschillende fases van de procedure tussenbeide (beslissing over de plaatsopneming, ondertekening van de boedelbeschrijving enz.).

¹⁸ Artikel XX.11/1 WER

¹⁹ Artikel XX.78 WER

echter dat de gepubliceerde maatregelen hun doel niet bereiken, te weten het aantal faillissementen substantieel terugdringen.

Met name drie punten roepen vragen op:

- 1) Om over een afbetalingsplan te kunnen onderhandelen, moet er voldoende geld binnenkomen. Ondernemingen²⁰ die zijn getroffen door de maatregelen die de overheid neemt om de verspreiding van het virus te voorkomen, hebben niet echt uitzicht op een reorganisatie, bij gebrek aan reserves en liquiditeit. Deze maatregelen zullen dan ook geen enkele impact op hen hebben.
- 2) De vraag over de kost van deze procedure is niet uitgeklaard. De erelonen van beroepsbeoefenaars die de schuldenaar in moeilijkheden betaalt, zijn immers aanzienlijk. In eerste instantie moet de schuldenaar zich door een advocaat en een accountant laten bijstaan. De nieuwe voorbereidende fase voorziet in de aanstelling van een gerechtsmandataris, wat extra kosten met zich meebrengt. De nieuwe wet lost deze problematiek dus niet op.
- 3) Zonder echt uitzicht op een reorganisatie bij gebrek aan reserves en liquiditeit, bestaat het gevaar dat het inroepen van de nieuwe voorbereidende fase niet veel hulp biedt en uiteindelijk enkel de aangifte van faillissement uitstelt.

²⁰ Niet-essentiële handelszaken, de horecasector, de cultuursector, sportinfrastructuur enz.